

Geloof

Bijbelwoorden op de man af
Bijbelgedeelte: Hebr 11

Groiegroepen C.G.K. Groningen
Seizoen 2009/2010, nr. 11

Lezen Hebr.11

Kerntekst

“.....het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien.

Andere teksten:

Gen. 15, 6; Ps. 27, 13; 116, 10; Jes. 7, 9; 28, 16; Hab. 2, 4; Matth. 17, 20; Marc. 9, 23.24; 10, 52; 16, 16; Luc. 1, 45; 18, 8; 22, 32; Joh. 1, 12; 3, 15.16.18.36; 5, 24; 6, 40.69; 7, 38; 9, 35.36.38; 10, 38; 11, 25-27.40; 12, 44; 14, 10-12; 16, 30.31; 17, 20.21; 20, 29.31; Hand. 8, 37; 10, 43; 11, 17; 20, 21; Rom. 1, 16.17; 3, 22.25-28.30.31; 4, 5.9.11-14.16-20; 5, 1.2; 10, 4.6-10.14; 16, 26; 1 Cor. 1, 21; 2, 5; 2 Cor. 5, 7; Gal. 2, 16; 3, 5-9.11.12.14.22-26; 5, 5.6; Ef. 2, 8; 6, 16; Fil. 1, 29; 3, 9; Col. 2, 7; 1 Thess. 3, 5-7.10; 4, 14; 2 Thess. 1, 3.4.11; 1 Tim. 1, 19; 6, 12; 2 Tim. 1, 13; 4, 7; Tit. 1, 13; Hebr. 6, 12; 10, 22; 11, 6; 12, 2; Jac. 1, 3; 2, 14.17-24.26; 1 Petr. 1, 5.7-9.21; 2 Petr. 1, 5; 1 Joh. 5, 1.4.5.10; Jud. 3.20; Op. 2, 13; 14, 12.

In het woord “geloven”, zoals wij dat in veel gevallen gebruiken, zit de notie van de onzekerheid. Geloven staat dan tegenover zeker weten. Als ons gevraagd wordt, of iets op een bepaalde manier gebeurd is en we weten het niet zeker, kunnen we het antwoord geven: “Ik geloof van wel”. Het woord “geloven” spreekt in dat geval van een vermoeden, misschien zelfs van een waarschijnlijkheid, maar beslist niet van een zekerheid. Het geloof blijft voor de grens van de zekerheid staan.

Als we het woord “geloven” in de bijbel tegenkomen, is het meest opvallende, dat dan dat woord juist van absolute zekerheid spreekt. Het woord dat in het Oude Testament gebruikt wordt voor het woord “geloven” is het Hebreeuwse woord *aman*. In ons woord “amen” klinkt dat Hebreeuwse woord *aman* nog door. Door “amen” te zeggen aan het eind van ons gebed geven we aan, dat wat we baden voor ons vast en zeker is. Het Hebreeuwse woord *aman* betekent dan ook “vast zijn”, “zeker zijn”.

Van dit geloven is in het Oude Testament – en trouwens ook in het Nieuwe Testament – Abraham het grote voorbeeld. Toen hij wegtrok uit zijn land en uit zijn familiekring om te gaan naar het land dat God hem zou wijzen, was hij, ondanks alles wat onduidelijk was, toch absoluut zeker van zijn zaak. Hij ging op de bonnefooi. Dat betekent niet – wat wij ervan gemaakt hebben – “op goed geluk”, maar “in goed geloof”. Hij wist wat hij deed. Zijn geloof was zekerheid.

Nu is voor ogen te houden, dat de zekerheid waar het in het bijbelse woord “geloven” om gaat een zekerheid van een geheel eigen aard is. Die zekerheid is niet gegrond in menselijke berekeningen. Die zekerheid is alleen gegrond in wat God zegt. Daarom kan het geloof in God ook standhouden waar alle menselijke zekerheden wegvallen. Dat wordt wel het “nochtans” van het geloof genoemd. Zo staat ergens, verscholen in het Oude Testament, bij de profeet Habakuk: “Al zou de vijgeboom niet bloeien en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, de vrucht van de olijfboom teleurstellen; al zouden de akkers geen spijs opleveren, de schapen uit de kooi verdreven zijn en er geen runderen in de stallen zijn, nochtans zal ik juichen in de HERE, jubelen in de God van mijn heil” (Hab. 3, 17.18). Te denken is ook aan wat een Zeeuwse boer in een interview voor de radio zei, kort na de watersnoodramp van 1953. De vraag was, waaraan hij dacht, toen het water door de dijk heen brak en op zijn huis afkwam. Hij antwoordde: “Eerst dacht ik aan mijn landerijen die door het water voor jaren bedorven waren. Toen dacht ik aan mijn huis, of dat het zou houden tegen het geweld van het water. Toen dacht ik aan mijn gezin en aan mijzelf, of dit nu het einde betekende. En toen dacht ik alleen nog aan God”. Dàt is geloven: Dat een mens tenslotte alleen God overhoudt.

Dat wil niet zeggen, dat voor het geloof bezittingen – landerijen, een huis, een gezin, het eigen leven – onverschillig zijn. Het geloof is geen vlucht uit onze werkelijkheid. Het geloof hoeft het niet te hebben van de dubieuze versregel: “’t Hoofd omhoog, ’t hart naar boven: Hier beneden is het niet”. Dat wil wel zeggen, dat de zekerheid van ons leven niet ligt in onze bezittingen waaraan we zo gemakkelijk – haast vanzelfsprekend –

onze zekerheden ontlenen. De enige, echte zekerheid van ons leven ligt in God. Dat wil juist in onze werkelijkheid beleefd worden. Dat hoort juist bij ons leven “hier beneden”.

Als wij zeggen: “Ik geloof van wel”, in de betekenis: “Ik weet het niet zeker”, kunnen wij ons daarmee op de vlakte houden. Vaak zullen we dat met die woorden zelfs bewust bedoelen. Aan de notie van de onzekerheid is de notie van de vrijblijvendheid verbonden. Aan wat we niet zeker weten kan niemand ons binden en hoeven we ook onszelf niet gebonden te achten. Zo kennen we de uitdrukking: “Ik geloof het wel”, in de betekenis: “Ik heb er geen boodschap aan”, “Van mij hoeft het niet”, “Ik maak me er niet druk om”. Het is één stap van het “ik geloof van wel” naar het “ik geloof het wel”.

Wanneer in de bijbel het woord “geloven” van zekerheid spreekt, is daarmee ook alle vrijblijvendheid uitgesloten. Door het geloof dient het leven in al zijn aspecten bepaald te worden. We geloven in God, wanneer we ons in alles laten bepalen door God. Juist op dit punt wordt zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament Abraham in zijn geloof ons als voorbeeld voorgehouden. Geloven kunnen we niet met ons verstand alleen of met ons gevoel alleen of met onze daden alleen. Geloven is een zaak van ons totale mens-zijn. Geloven veronderstelt immers een relatie van vertrouwen en bij vertrouwen is ons totale mens-zijn betrokken. Anders is er van vertrouwen geen sprake.

Niet ten onrechte heeft prof. Dr. J. de Groot het geloven op de volgende, wiskundig aandoende formule gebracht: “Geloven = amen zeggen + amen doen+ amen zijn”. Ons leven wordt pas echt leven, wanneer we bij deze “hogere” wiskunde leren leven.

- 1. Zijn in ons leven concrete dingen te noemen waaraan wij onze zekerheden ontlenen in plaats van aan wat God zegt?*
- 2. Wat is de verhouding tussen geloof in de boodschap van het evangelie en het geloof als levenshouding? Kan het een er zijn zonder het ander?*
- 3. De woorden “geloof” en “geloven” worden in de bijbel gebruikt met verschillende nuances in betekenis. Vaak hangt deze nuancering samen met de bedoeling van een bepaald bijbelboek. Welke verschillende nuances in betekenis zijn b.v. aanwijsbaar bij het gebruik van het woord “geloof” in Rom. 3, 28 en in Hebr. 6, 12 en hoe hangen deze nuances samen met de bedoeling van de brief aan de Romeinen enerzijds en van de brief aan de Hebreëen anderzijds?*

Lied 477

1
Geest van hierboven,
leer ons geloven,
hopen, liefhebben door uw kracht!
Hemelse Vrede,
deel U nu mede
aan een wereld die U verwacht!
Wij mogen zingen
van grote dingen,
als wij ontvangen
al ons verlangen,
met Christus opgestaan. Halleluja!
Eeuwigheidsleven
zal Hij ons geven,
als wij herboren
Hem toebehoren,
die ons is voorgegaan. Halleluja!

2
Wat kan ons schaden,
wat van U scheiden,
Liefde die ons hebt liefgehad?
Niets is ten kwade,
wat wij ook lijden,
Gij houdt ons bij de hand gevat.
Gij hebt de zege
voor ons verkregen,
Gij zult op aarde
de macht aanvaarden
en onze koning zijn. Halleluja!
Gij, onze Here,
doet triomferen
die naar U heten
en in U weten,
dat wij Gods zonen zijn. Halleluja!

NB Bij dit gesprekspapier is geen toelichting voor gespreksleiders